

Akademie výtvarných umění v Praze
Studijní program Výtvarná umění
Ateliér Malba II / škola Vladimíra Skrepla

DIPLOMOVÁ PRÁCE

(Je to konec světa jak ho známe a já se cítím dobře.)
It's the End of the World as We Know It and I Feel Fine.

Vypracovala: Kateřina Holá
Vedoucí diplomové práce : Vladimír Skrepl
Oponent diplomové práce: Lucia Sceránková

Akademický rok 2018/2019

Dlouhou dobu pro mne byly tématem křehkost, labilita, nejistota. Nenápadnost jemné změny. Běžnost. Zpětně si vysvětluji že tím pro mne byly i obrazy krajiny, které, ačkoli vyvrcholily velkoformátovými olejomalbami, začínaly spíše jako leporela. Byly střízlivé, až studijní či ilustrativní, s viditelným zájmem o biologii či botaniku. Několikanásobné časosběrné pohledy na stejnou horu, oblohu či botanické naleziště. Často doprovázené kreslenou postavičkou jako průvodcem, který měl inspiraci v pomocníkovi ve starších verzích Windows Word, který vysvětloval endemické druhy pavouků které přijely na ledovci, druhy kamenných lavin, či pouze komentoval změny které se v krajině odehrávaly. Několikanásobné pohledy z okna na zahradu, oblohu či kámen. Vyobrazení hory Sněžky ze všech stran, s hlavním cílem dokázat, že vypadá jako prso. Následné olejové malby reflektovaly proměnlivá místa mého pobytu a často zahrnovaly lokální sochy či náboženské motivy. Projevovala se tu i má laická inklinace k mystice. Byla zde ale důsledná malířská snaha o co nejpřesnější zobrazení. Znuděnost až fanatickou posedlostí a oslavováním mimetických schopností malby a zároveň vyústily v informelní malby a objekty. Postupně jsem do malby jednotlivé prvky skutečně vylepovala, až naprosto převládly. Namalovaná země nahrazená vrstvou hlíny, sušené květiny, drcené kameny, kůra. Důraz na materialitu, ale i informaci nebo historii, kterou si s sebou každá věc nese, což se projevovalo kompletním rozebráním obrazu či redukcí na podkladový materiál, ale i jistou vnitřně kritickou destrukcí předchozích obrazů. Tyto obrazy, ačkoli si stále ponechávaly jistou krajinářskou barevnou stavbu, byly spíše barevnými kolážemi sestavenými z nalezených materiálů. Ať už šlo o zbytky pláten, látek či politických letáků; fascinovala mě obyčejnost věcí.

Jako portfolio jsem měla knihu sešitou z různých zbytků, s níž jsem dostala svoji první stáž. Sešívala jsem je dohromady jehlou na kůži, což bylo vlastně dosti příznačné. Červená nit, již jsem používala, spojovala těžké a lehké, papír s látkou, ztěžklou malířskými barvami a připomínající kůži. Obrazy se ve chvíli dokončení stávaly křehkými a labilními a tělesnými. Práce na nich se stávala metodou, jak se vypořádat se životem v umění i mimo něj.

Postupně jsem podléhala fascinaci zdobňujícími se detaily a následné práce se ocitaly na pomezí obrazu a objektu. Často jen z jednoho kusu. Často jen s nenápadnými zásahy do předchozího účelu nalezených věcí. Zašité rukávy na bundě versus bunda z igelitek. Tašky, kabáty, konfety, prostěradla, ponožky. Často pouze zastavené, naškrobené, natřené na jednu barvu. Umytá část podlahy, vymezující konkrétní prostor. Jednobarevné papíry, kopírující tvar prostředí. Látka ve dveřích.

Obsahuje v sobě jistou zplašenost myšlení, akceleraci, touhu v lepší svět.

Je možné, že moderní technologie a současný stav společnosti a planety nám zprostředkovává nové psychické stavy, že současná situace je svým způsobem souladem

blaha a žalu. Člověk se bude muset čím dál častěji vypořádat s věcmi, které v jeho historii neexistovaly. Musí obhajovat pocity, které mu nikdo nevěří, protože jsou tu nové. A v jejich pojmenovávání dlouhodobě selhává(m). Klimatické změny zabily svět na který jsme byli zvyklí. Vysoký piedestal našich představ o světě byl podtržen. Všechny ty krásné situace, jež jsme mohli sledovat s ironickým úšklebkem, končí. Nebo nám právě dochází, že jsme nemohli. Nesmíme si odpustit už nic. Máme z toho pocit lepkavosti.¹ Je možné, že se cítíme, jako když plaveme v medu. Není kam utéct. Nadhled, který nám byl dopřán, mizí. Distance, která nám dávala možnost využívat něco pro sebe, mizí. A mě to štve, chci dlouhé řasy barvy pavího pera, šaty od Gucciho, a jo, nosím perly. Ale nic z toho už nikdy nebude jako dřív. Dochází nám, že jsme nic z toho vlastně nikdy ani neměli. Sníme o tom, že budeme mít terasu s vířivkou a budeme moc jezdit do francouzských alp lyžovat. Místo toho jíš z kontejneru a doma děláš, jak jsi dospělá.

Pozdější fotografické práce jsem nejprve rámovala fenoménem reprodukční fotografie. Důležitá pro mne byla iluzornost, která vznikala kolážovitým nakládáním s nalezeným vizuálním materiálem a neustálým přefocováním reprodukce. Množení a vrstvení různých druhů prostředí. Rybáři kteří chytí největší rybu, dům, který chce každý mít, lásku, již chce každý nalézt, jídlo, které jediné nezpůsobí deficit B12 nebo průjem. Modifikace skrze kombinaci digitálních analogových metod zpracování. Občas futuristické – nad zelenými horami se vznáší obrovský billboard –, někdy infantilní, kdy do různých prostředí dokresluji zvířata. Někdy se pouze objeví dveře navíc nebo tvář diktátora. Spojení, díky typu používaných zdrojů (např. luxusní časopisy o bydlení bez přítomnosti člověka) mají až postapokalyptický nádech a nabývají nelidský, absurdní či bombasticky dystopický charakter. Kombinováním fotografií jak nalezených, vlastních či upravených, zachycují napudrovanost těchto časopisů v konfrontaci s intimitou reálného prostoru, který obývám. Odráží se zde i role jednotlivce v systému a sociálním prostředí, v němž se každodenně pohybujeme. I když spíše na úrovni zdiskreditovaných emocí. Možná ne přímo, ale i v pozici (budoucího) odpadu, jsou záznamem, fosilií. Nesnaží se však chápání reality nijak třístit, spíše roztočit nebo „namočit“, aby v něm začalo bujet.

Dítě vyzvrací mateřské mléko. A naučí se rozlišovat mezi nevyblitým a vyblitým, naučí se chápat první jako součást sebe a vyblité jako něco cizího. Když se mi naposledy takhle vyzvracelo batole na ruku, ulevilo se mi, když mi jeho matka navrhla, ať po sobě mléko rozetřu jako hydratační krém, že jí dalo spoustu práce ho vyrobit a dala do toho všechno.

Hodně často teď slýchám, jak těžké je se rozhodnout. Je zde otázka, zda jsme v době post-pravdy a neschopnosti dospět k nějakému smysluplnému společenskému konsenzu schopni mít vůbec nějaký názor. Jakou váhu můžeme dát informacím. Začneme se více orientovat podle intuice? *Globalizace, mezinárodní politika a klimatická změna: každý z těchto tří systémů dává tvar našemu světu, jejich dopady jsou ale natolik rozsáhlé a komplikované, že je obtížné lokalizovat naši zkušenost v jejich rámci.*² Naše budoucnosti jsou fatálně determinovány tím kdy, komu a kde se narodíme. Naše chování a rozhodování je podle fyziků odrazem vln velkého třesku a my jsme jen jeho setrvačností. Aktuální informace naši představu o světě mění natolik radikálně, že jeho

uchopení je pro nás těžší, než kdykoli v historii. Se světem umění to zacloumalo. Máme dostatek informací, jen se podle toho musíme začít chovat. *Žít s tímto pocitem kognitivní disonance jednoduše patří k tomu, co to znamená být naživu v tomto znepokojivém okamžiku dějin, kdy krize, již jsme dosud příčinlivě ignorovali, nás bije do tváře - a my přesto zdvojnásobujeme naši sázku na substance, které jsou prvotní příčinou této krize.*³ Cítíme se vyhnáni z námi samými kolem nás vystavěného VIP salónku a teď zhnuseně ležící na nebezpečné nehostinné ulici v kaluži. Hyperobjekt přesahuje časoprostorové rámce lidské zkušenosti. *Díky tomu nás Hyperobjekt učí pochopit „skutečný význam slova ponížení [humiliation]: být zadupán do země, do půdy (latinsky humus).*⁴ Očekáváme výsměch našim očekáváním. Připadáme si jako když plaveme v medu.

Dochází nám, že jsme součástí, že neexistuje distance mezi , ale když se rozhlédneme je to jak když jsme si usekli nohu. Vidíme, že jsme již naše commons vydrancovali. *Jestliže jsme s noumenálním světem-o-sobě, který klade odpor naší snaze převést jej na svět-pro-nás přece jenom až fatálně provázání, jako by to byl limit, který stanovuje, čím jsme jako lidské bytosti*".⁵

Ve chvíli, kdy se natahuješ pro svůj mobil, natahuješ se tím i k evoluci která nekončí kůží, ale pokračuje do všech prostorů které „lidství“ opanovalo.⁶ To už asi všichni víme. Nejde ale jen o pocit bezdomovectví, který se objevil jako důsledek pocitu odtržení od světa, ale jde o ztrátu orientace, která je způsobena přílišnou „komplexností“ světa. Ta vzdálenost, prostor mezi mnou a hyperobjektem, se zdá být jen mentálním a ideologickým konstruktem, vytvořeným, aby nás ochránil před bezprostřední blízkostí.

Má práce je odrazem neschopnosti se nadechnout, ale i urputné snahy to neustále zkoušet. Chci se vypořádat s pocitem trapnosti. Věřím, že intuice, jemnost a pozorování jsou platné způsoby pohledu na svět a jsou tím, co můžeme nabídnout při snaze o jeho nové pochopení. Snažit se legitimizovat pocit beznaděje a snažit se ho nebát, protože přiznání může být v tomto případě emancipační prostředek. Snažím se nebýt odtržena od světa, být odvážná a reagovat přímo. Chci zkoumat, otáčet a vše osahat. Vyhnout se doslovnosti. Procedit. Zmatenost se pak může stát účinným nástrojem. A, i když takové konstatování může být považováno za slabost, snažím se jej vědomě přijmout a akceptovat. Má práce je výsledkem zkoumání v paralýze. Má diplomová práce se neustále proměňuje a snaží se reagovat na každou nastalou situaci. Proto bude otevřená až do dne obhájeb.

Objekty jsou blíže, než to vypadá.

1. Viscosity - lepkavost = „It is like the episode in Wordsworth's autobiographical poem The Prelude, in which the boy Wordsworth steals a boat. As he rows away from a mountain, it seems for a while to loom ever larger in his field of vision, as if it were pursuing him, due to a strange parallax effect in which more of a suitably massive object is revealed as one goes farther away from it."

Timothy MORTON, Hyperobjects. Philosophy and Ecology after the End of the World. University of Minnesota Press, 2013, epub, nestr.

2. Nick Srnicek - Alex Williams, Inventing the Future Postcapitalism and a World Without Work. Londýn: Verso 2015, s. 13

3. Naomi Klein, This Changes Everything. Capitalism vs. The Climate, New York: Simon and Schuster 2014, epub, nestr.

4. Morton, Hyperobjects, s. 1. - Václav MAGID, Podmínky nemožnosti V/VII - Nelidské zdroje _ Nelidská čerň, Centrum pro současné umění, o.p.s. 2018

5. Eugene THACKER, In The Dust of This Planet. Horror of philosophy, sv. 1, Winchester: Zero Books 2011, epub, nestr., podle citace - Václav MAGID, Podmínky nemožnosti V/VII - Nelidské zdroje _ Nelidská čerň, Centrum pro současné umění, o.p.s. Praha, 2018, str 9.

6. „As I reach for the iPhone charger plugged into the dashboard, I reach into evolution, into the extended phenotype that doesn't stop at the edge of my skin but continues into all the spaces my humanness has colonized."

Timothy MORTON, Hyperobjects. Philosophy and Ecology after the End of the World. University of Minnesota Press, 2013, epub, nestr.